

Organisatie	Webrichtlijnen Expert Groep (WEG) (www.webrichtlijnenexpertgroep.nl)		
Vorbereid door	Raph de Rooij (E: raph.de.rooij@logius.nl , T: 06-21160652) Wilco Fiers (E: w.fiers@accessibility.nl , T: 06-55150718)		
Versie (datum/tijd)	2015-11-02T13:16:49	Status	v0.55
Onderwerp	Webrichtlijnen versie 2 - standpuntbepaling		

Standpuntbepaling over online publicatie van databestanden voor (linked) open data

Aanleiding [geanonimiseerd]

Melding van Paul Suijkerbuijk, Open Data expert:

“Ik krijg de volgende vraag met betrekking tot de webrichtlijnen en open data.

In [GemeenteX] wordt door webbeheerder / inspectie webrichtlijnen gezegd dat het publiceren van open data op een pagina van de gemeentesite niet voldoet aan de webrichtlijnen "omdat kml, csv etc" geen toegankelijke filestandaarden zijn. Wat is het standpunt van de overheid hierin?"

[Voorgenomen] standpunt

Bestandsformaten zoals KML en CSV zijn niet per definitie toegankelijk of ontoegankelijk.

Dat is volledig afhankelijk van de informatie en functionaliteit die met het bestand wordt geleverd.

Databestanden die ter download aangeboden worden vallen vrijwel altijd binnen de definitie van een Webpagina^[1]: er is immers sprake van 'een niet ingebed bestand dat door middel van HTTP verkregen wordt uit een enkele URI, dat door een user agent gebruikt wordt bij het weergeven'.

Aan de hand van het volgende beslisschema kan worden bepaald of bestanden, inclusief databestanden voor (linked) open data, in aanmerking komen om op toegankelijkheid te worden onderzocht:

1. Is het bestand een gecomprimeerd archief dat niet in zijn geheel door een user agent wordt gebruikt?
Voorbeelden van een gecomprimeerd archief: .ZIP, .RAR, .7z en executable ZIP-bestanden.
Voorbeelden die in zijn geheel door een user agent worden gebruikt: .WIDGET, .ODT of .EPUB.
 - **Ja:** Beoordeel elk bestand in het archief individueel. Ga naar stap 2.
 - **Nee:** Ga naar stap 2.
2. Bevat het bestand informatie, of is het bedoeld om de gebruiker een zintuiglijke ervaring^[2] te geven?
 - **Ja:** Ga naar stap 3.
 - **Nee:** Het bestand zelf hoeft niet te worden onderzocht op toegankelijkheid.
 - *Opmerking:* wanneer (de inhoud van) het bestand wordt gebruikt als onderdeel van een webpagina, dan komt het betreffende bestand, in de context van die webpagina, alsnog in aanmerking om te worden onderzocht op toegankelijkheid. *[Einde]*
3. Kan het bestand worden weergegeven in een user agent?
 - **Ja:** Ga naar stap 4.
 - **Nee:** Het bestand valt (mogelijk; zie de opmerking) buiten de scope van een onderzoek op toegankelijkheid, maar wel binnen de scope van Webrichtlijnen versie 2.
Ga naar stap 7.
 - *Opmerking:* bepaalde bestanden kunnen niet in een user agent worden weergegeven, maar kunnen wel zelf een user agent zijn. Voorbeelden zijn bestanden met extensie .EXE, .JAR of .MSI. Controleer in een dergelijk geval of het bestand zelf een user agent is. Wanneer dat zo is, dan zijn er andere toegankelijkheidsrichtlijnen op van toepassing, zoals W3C's User Agent Accessibility Guidelines (UAAG).

1 Zie in dit document onder het kopje 'Toelichting bij het [voorgenomen] standpunt' -> Definities -> Webpagina.

2 De termen 'informatie' en 'zintuiglijke ervaring' zijn ontleend aan de definitie van *Content* uit Webrichtlijnen versie 2/WCAG 2.0.

4. Is voor de gebruiker een toegankelijke user agent beschikbaar waarin het bestand geopend kan worden?
Voorbeelden van bestanden waarvoor geen toegankelijke user agent beschikbaar is: .PSD, .AI.
- **Ja:** Ga naar stap 5.
 - **Nee:** Het bestand valt binnen de scope van Webrichtlijnen versie 2. Er dient een toegankelijk alternatief van dit bestand beschikbaar te zijn.
 - *Opmerking:* Veel programma's waarmee dit type bestanden gemaakt wordt hebben een mogelijkheid om het bestand te exporteren zodat het in een andere, wel toegankelijke, user agent te openen is. Advies is om via een dergelijk programma een toegankelijk alternatief te produceren en dat (ook) te publiceren. *[Einde]*
5. Bevat het bestand louter tekstuele informatie? Dus geen afbeeldingen, geluid, multimedia, interactie etc. Dit is doorgaans het geval bij bestanden zoals .TXT, .CSV, .JSON, .KML, .XML.
- **Ja:** Het bestand valt wel binnen de scope van Webrichtlijnen versie 2, maar bevat geen informatie die ontoegankelijk kan zijn. Benadrukt wordt dat het bestand moet zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van niet-tekstuele content.
 - *Opmerking:* Er zijn diverse manieren om niet-tekstuele informatie toe te voegen, zoals ASCII art of WikiText opmaak. Met coördinaten kan ook niet-tekstuele informatie worden weergegeven. Voorbeelden zijn SVG^[3] - een bestandsformaat dat is gebaseerd op XML - en een .KML bestand dat een virtueel geoglief^[4] bevat. *[Einde]*
 - **Nee:** Ga verder met stap 6.
6. Het bestand komt, samen met het eventueel beschikbare toegankelijke alternatief, in aanmerking om te worden onderzocht op toegankelijkheid.
Betreft het een onderzoek naar enkel de *toegankelijkheidsrichtlijnen* uit Webrichtlijnen versie 2?
- **Ja:** *[Einde]*
 - **Nee:** Ga verder met stap 7.
7. Het bestand komt in aanmerking om te worden onderzocht op Webrichtlijn U.9.1 Gebruik ten minste open specificaties. *[Einde]*

3 Zie <http://www.w3.org/TR/SVG-access/> voor meer informatie over SVG in relatie tot toegankelijkheid.

4 Voor voorbeelden van virtuele geogliefen, zie <http://twentytwowords.com/cyclist-draws-intricate-images-with-his-routes-including-a-map-of-the-world-10-pictures/>

Toelichting bij het [voorgenomen] standpunt

Voor beantwoording van de vraag zijn de volgende definities uit Webrichtlijnen versie 2 en WCAG 2.0 van belang: 'webpagina', 'content' en 'user agent'.

Definities

Webpagina

een niet ingebed bestand dat door middel van HTTP verkregen wordt uit een enkele URI plus alle andere bestanden die door een user agent gebruikt worden bij het weergeven of bedoeld zijn om samen met het niet ingebede bestand te worden weergegeven

Opmerking 1: hoewel alle "andere bestanden" weergegeven zouden worden met het primaire bestand, zouden ze niet noodzakelijk tegelijkertijd met elkaar worden weergegeven.

Opmerking 2: ter wille van conformiteit met deze richtlijnen moet een bestand "niet ingebed" zijn binnen de reikwijdte van conformiteit om als een webpagina te worden beschouwd. (bij deze definitie worden vier voorbeelden gegeven. Omwille van de overzichtelijkheid zijn deze hier weggelaten.)

Bron: <http://versie2.webrichtlijnen.nl/definitie/webpagina/>

Content (webcontent)

informatie en zintuiglijke ervaring die aan de gebruiker doorgegeven wordt door middel van een user agent, met inbegrip van code of opmaak die de structuur, presentatie en interacties van de content definieert

Bron: <http://versie2.webrichtlijnen.nl/definitie/content/>

User agent

alle software die webcontent voor gebruikers ophaalt en presenteert

Voorbeeld: webbrowsers, mediaspelers, plug-ins en andere programma's - waaronder hulptechnologieën - die helpen bij het ophalen en weergeven van en het interacteren met webcontent.

Bron: <http://versie2.webrichtlijnen.nl/definitie/user-agent/>

Toelichting op de definitie van Webpagina

Aan de definitie van *Webpagina* wordt voldaan wanneer open data in de vorm van een downloadbaar (data)bestand aan alle drie de volgende eisen voldoet:

1. het bestand is niet ingebed (binnen de reikwijdte van conformiteit);
2. het bestand wordt door middel van HTTP verkregen uit een enkele URI;

Aan deze eis wordt voldaan omdat sprake is van een afzonderlijk downloadbaar bestand dat via een eigen URI kan worden gedownload.

Toelichting op de definitie van Content

Aan de definitie van *Content* wordt voldaan wanneer een downloadbaar bestand informatie of zintuiglijke ervaring^[5] bevat die is bedoeld is om aan gebruikers door te geven.

Daarnaast zijn er drie andere kenmerken die in de definitie van *Content* worden genoemd:

1. het bestand bevat code of opmaak die de structuur van de content definieert;
2. het bestand bevat code of opmaak die de presentatie van de content definieert;
3. het bestand bevat code of opmaak die de interacties van de content definieert.

5 Van een zintuiglijke ervaring is sprake als de informatie-overdracht afhangt van het adequaat functioneren van een of meerdere zintuigen: gezichtsvermogen, gehoor, reukzin, smaakzin, tastzin, thermoceptie (warmte/kou voelen), nociceptie (pijn voelen), evenwichtszin en proprioceptie (positie van het eigen lichaam en lichaamsdelen waarnemen). Voor het web zijn enkel de zintuigen gezichtsvermogen, gehoor en tastzin relevant. Voorbeelden van zintuiglijke ervaringen op het web zijn een foto of logo, kleurcodering, lay-out, typografie, pictogrammen, een geluidsbestand, brailletekens etc.

Content en bestandsformaten

In onderstaand overzicht wordt weergegeven welke in de definitie van 'Content' opgenomen eisen en kenmerken van toepassing *kunnen* zijn op vier bestandsformaten die worden gebruikt voor uitwisseling van open data.

Het overzicht bevat enkel de waarden 'Ja' en 'Nee'. Als 'Ja' nadere toelichting behoeft, bijvoorbeeld omdat het een uitzonderlijke situatie betreft, is een verwijzing naar een opmerking toegevoegd. De opmerking is bruikbaar bij het bepalen aan of een individueel bestand aan het kenmerk voldoet.

Ter vergelijking is in het overzicht ook een aantal andere bestandsformaten opgenomen die vaak als downloadbaar bestand worden aangeboden.

Bestandsformaat	Kan bevatten		Kan code of opmaak bevatten voor definitie van		
	Informatie	Zintuiglijke ervaring	Structuur	Presentatie	Interactie
CSV	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee
JSON-LD	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee
KML	Ja	Ja ^[a]	Ja	Nee	Nee
RDF	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee
HTML ^[b]	Ja	Ja ^[c]	Ja	Ja ^[c]	Ja ^[c]
CSS ^[b]	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
JS ^[b]	Ja ^[d]	Ja ^[d]	Ja ^[d]	Ja ^[d]	Ja
TXT ^[b]	Ja	Ja ^[f]	Ja ^[g]	Nee	Nee
PDF ^[b]	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
DOC(X) / ODT	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
PPT(X) / ODP	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
XLS(X)/ ODS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
EPUB ^{[b],[e]}	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
PNG	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
SVG	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee

^[a]: Hierop is één uitzondering bekend: virtuele geogliefen; zie voor meer informatie stap 5 in het beslisschema.

^[b]: De technologie waarop het bestandsformaat is gebaseerd wordt 'door toegankelijkheid ondersteund'. Dat betekent dat de toegankelijkheid ervan objectief kan worden beoordeeld aan de hand van technieken die door het W3C zijn gedocumenteerd; zie <http://www.w3.org/TR/WCAG20-TECHS/>.

^[c]: De HTML-specificatie staat code toe - in de vorm van attributen - waarmee zowel presentatie als interactie kunnen worden gedefinieerd. In de praktijk wordt het, vooral uit het oogpunt van beheerbaarheid, meestal gescheiden van HTML aangeboden in CSS- en JS-bestanden.

^[d]: JavaScript kan zowel informatie bevatten als code voor grafische weergave, of voor de definitie van structuur en presentatie.

^[e]: EPUB is de standaard voor e-books en gebaseerd op de 'web stack' HTML, CSS en JS die gezamenlijk zijn ondergebracht in een ZIP-bestand. Vanwege deze kenmerken kan EPUB ook worden aangemerkt als een 'door toegankelijkheid ondersteunde technologie'.

^[f]: ASCII-art is een bekende manier om in 'platte tekst' een zintuiglijke ervaring te creëren. Een eenvoudig voorbeeld van ASCII-art is ;-).

^[g]: Markdown is een populair voorbeeld van hoe structuur aan een TXT-bestand kan worden toegevoegd. Zie ook <https://en.wikipedia.org/wiki/Markdown>.

Toegankelijkheidsneutraal

Bestanden in het overzicht die geen zintuiglijke ervaring bevatten, en ook geen code of opmaak voor de definitie van zowel presentatie als interactie, kunnen worden aangemerkt als 'toegankelijkheidsneutraal'; dat betekent dat de toegankelijkheid van het bestand voor iedereen gelijk is, ongeacht een eventuele functiebeperking.